

Vincze László

Kisebbségi felsőoktatás és identitás*

Bevezetés

A nyelvi kisebbségekkel foglalkozó kutatások egyik központi témája az anyanyelvi oktatás és az identitás kapcsolata. A témával foglalkozók egyik legfőbb célkitűzése annak tanulmányozása, hogy hogyan befolyásolja az identitást, ha a kisebbségi gyermek a kisebbségi, illetve a többségi népcsoport nyelvén kapcsolódik be az oktatásba.

Jellemző, hogy a kutatások túlnyomórészt az általános iskolára irányulnak, és csak ritkán a kisebbségi oktatás más területeire, így például a kisebbségi felsőoktatásra. Ennek hátterében főként az a tapasztalat húzódik meg, hogy a gyermek identitása az oktatás korai fázisában a legképlékenyebb, ezért a kisebbségi és a többségi általános iskola közötti választás különösen nagy szerepet játszik a gyermek identitásának további alakulásában. Másrészt a kisebbségi főiskolák, egyetemek identitásformáló szerepének vizsgálatában eleve korlátokat szab az a körülmény, hogy meglehetősen kevés azon kisebbségi közösségek száma, akik saját – vagyis kisebbségi nyelven működő – felsőoktatási intézménnyel büszkélkedhetnek.

A finnországi svédek azonban közéjük tartoznak.

Svédek Finnországban

A legfrissebb népszámlálási adatok szerint Finnország 5,2 millió lakosának 5,5 százaléka, mintegy 285 ezer fő svéd anyanyelvű.¹ A finn nyelvűek már az 1919-es alkotmányban rögzítették, hogy államuknak – amelynek 1920-ban 341 ezer (13%) svéd anyanyelvű polgára volt – a finn mellett hiva-

---

* Vincze László a Center for International Mobility és a Svenska Litteratursällskapet támogatásával végezte kutatásait Finnországban.

Jelen írás rövidített változata megjelent az *Iskolakultúra* 2007/8-as számában.

1 Språkfördelningen i Svenskfinland - befolkning enligt språk i svenska och tvåspråkiga kommuner i Finland 31. 12. 2006, printed: Svenska Finlands folkting.

talos nyelve a svéd is, és ezt a passzust a 2000-ben elfogadott új alkotmány is változatlan formában átvette.

A svéd nyelv használatáról előbb az 1922-es, majd a 2004-es nyelvtörvény rendelkezett. Ezek a finnországi svédek számára gyakorlatilag teljes körű hivatalos nyelvhasználatot, az oktatás és a kultúra területén pedig autonómiát biztosítanak. A nyelvtörvény szerint az ország „másik hivatalos nyelve” minden olyan településen hivatalosan használható, ahol az adott nyelvcsoporthoz aránya eléri a 8 százalékot vagy a 3000 főt. Akadnak azonban olyan települések is – így például az Österbotten tartomány szívében fekvő kisváros, Närpes² –, ahol a finn nyelvűek száma nem éri el a 8 százalékot, illetve a 3000 főt, s így – mivel a két nyelv minden tekintetben azonos jogokkal rendelkezik – csak a svéd nyelv használható hivatalosan.

Azok a személyek, akik valamilyen élethelyzetben nem tudnak maradéktalanul élni nyelvi jogaikkal, a finnországi svéd parlamenthez (Finlands Svenska Folkting), az igazságügyi minisztériumhoz, illetve a parlament igazságügyi jogbiztosához fordulhatnak panasszal.

Svéd nyelvű felsőoktatás Finnországban

A finnországi svéd közösség helyzete rendkívül pozitívnak tekinthető a felsőoktatás szempontjából is. Az 1918-ban alapított, hét karral rendelkező Åbo Akademi turkui, vaasai és jakobstadi intézeteiben, valamint az 1909-ben alapított Svéd Közgazdasági és Kereskedelmi Egyetem helsinki és vaasai campusain teljes egészében svéd nyelven folyik az oktatás. Előbbinek 7000, utóbbinak 2500 hallgatója van. Ugyancsak egynyelvű svéd intézmény a Helsinki Egyetem autonóm svéd egységeként működő Svéd Társadalomtudományi Főiskola is. Mivel az oktatás ezekben az intézményekben túlnyomórészt svéd nyelven folyik, azoknak a – többnyire finn anyanyelvű – felvételizőknek, akik nem svéd nyelven végezték a középiskolát, svéd nyelvből külön felvételi vizsgát kell tenniük.

Sajátosan finnországi intézmények az úgynevezett kétnyelvű egyetemek. A Helsinki Egyetem, a Műszaki Egyetem, a négy művészeti egyetem kétnyelvű intézmények, ami azt jelenti, hogy mindegyiken működik bizonyos számú svéd professzúra is, és a hallgatóknak a vizsgák, dolgozatírások alkalmával joguk van anyanyelvüket használni, függetlenül attól, hogy az finn vagy svéd. Mindemellett a Helsinki Egyetem orvostudományi karán, vala-

---

2 Az egyszerűbb kezelhetőség kedvéért a svéd többségű településeknek a svéd, a finn többségű településeknek finn elnevezését használtam.

mint a Színművészeti Egyetem színművész tagozatán emellett évről évre indul svéd nyelvű képzés is.

A jól szervezett svéd nyelvű felsőoktatás egyik következménye, hogy Finnországban a svédek körében magasabb a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya, mint a finnekénél. 1998-as adatok szerint a svéd ajkúak 28,7%-a, a finn ajkúak 24,2%-a rendelkezik felsőfokú végzettséggel.³ Az eltérés egyfelől azzal indokolható, hogy a svédek által lakott, viszonylag kis földrajzi területen lényegesen magasabb az „egy főre eső” egyetemek száma, mint az ország egészében⁴; másrészt a svéd nyelvűek számára fenntartott egyetemi férőhelyek száma arányaiban magasabb, mint a finn nyelvűek számára fenntartottaké.

A svéd nyelvű egyetemek működésének egy további következménye, hogy egyes pályákon a svédek aránya lényegesen magasabb, mint a finn népességben belüli számarányuk. 1997-ben például az összes elsőéves finnországi egyetemista közül a svédek tették ki a gazdasági karokon tanulók 16,2%-át, a társadalomtudományi karokon tanulók 12,2%-át, a színház- és táncművészeti karokon tanulók 14,1%-át, a teológia karokon tanulók 10,2%-át,⁵ noha akkor Finnország lakosságának csak 5,8%-a volt svéd anyanyelvű.

A kutatás tárgya

A kisebbségi felsőoktatásban részt vevő hallgatók szociális és nyelvi hátterének feltérképezésére, kulturális orientációjuk megismerésére, illetve annak vizsgálatára, hogy a kisebbségi nyelven zajló felsőoktatás hogyan hat az identitás alakulására, 2007 januárjában kérdőíves felmérést végeztem a Svéd Társadalomtudományi Főiskola és a Svéd Közgazdasági és Kereskedelmi Egyetem hallgatóinak körében.

Az intézmények

A Svéd Társadalomtudomány Főiskolát 1943-ban azzal a céllal hozták létre, hogy svéd anyanyelvű, illetve svédül tudó szakembereket képezzen

3 Finnäs, Fjalar - Saarela, Jan: *Utbildningsbenägenheten i Svenskfinland Forskningsrapport nr 39*. Institutet för Finlandssvensk Samhällsforskning, Vasa, 2002.

4 Erre jellemző eltérések azonban a svéd közösségen belül is akadnak: míg például Turkuban a 30 és 34 év közötti svéd nők 41%-a rendelkezik diplomával, az egyetemektől távol eső Åland-szigeteken ez az arány mindössze 6% (Lásd Finnäs, Fjalar: *Finlandssvenskarna 2002. En statistik rapport*. Svenska Finlands Folkting, Helsingfors, 2004).

5 Finnäs, Fjalar: *Finlandssvenskarna 1996 - en statistisk översikt Finlandssvensk rapport nr 37*. Svenska Finlands folkting, Helsingfors, 1998.

Finnország kétnyelvű területeinek önkormányzatai és más állami intézményei számára. A főiskola magánkezdeményezésre jött lére, 1974 óta azonban állami finanszírozású. 1984 óta a Helsinki Egyetem autonóm, svéd nyelvű egységeként működik, és ugyancsak ebben az évben alapították kutatóintézetét is, melyben elsősorban a média, a kommunikáció, az európai integráció, valamint az etnicitás terén végeznek kutatásokat. Az intézményben a következő szakok működnek: államigazgatás, szociológia, szociálpszichológia, szociális munkás, szociálpolitika, politológia és újságírás. Jelenleg 520 hallgatójuk van.

A Svéd Közgazdasági és Kereskedelmi Egyetemet finnországi svéd üzletemberek alapították 1909-ben. Az intézményben főiskolai, egyetemi, licenciátusi, valamint doktori szinten folyik képzés, és tartozik hozzá egy nemzetközileg elismert gazdasági kutatóintézet is. Az egyetem Helsinki és Vaasa-i campusán jelenleg mintegy 2500-an tanulnak; a képzés – a közgazdástól a marketingen és a pénzügyön át a logisztikáig bezárólag – összesen 12 szakon folyik. A versenyképesség növelése érdekében az intézmény néhány éve elindította az angol nyelvű képzést is, így az egyetemi diploma angol nyelven is megszerezhető. Az egyetem 1975 óta állami finanszírozású.

A hallgatók nyelvi háttere

Fjalar Finnäs, az Åbo Akademi demográfus professzora a svéd iskolákban tanuló gyermekek nyelvi hátterét vizsgálva megállapította, hogy a gyermekek egy jelentős része, függetlenül attól, hogy svéd vagy finn anyanyelvűnek regisztrálták őket, vegyes házasságból érkezik, s ezért a szülők nyelvi hovatartozásának feltérképezése sokkal pontosabb képet ad a gyermek nyelvi identitásáról, mint a gyermek regisztrált anyanyelve (hiszen az csak „svéd”, „finn” vagy „más” lehet).⁶

Ebből kiindulva a kutatásban résztvevő hallgatókat nem a hivatalos nyilvántartásban szereplő anyanyelvük, hanem családjuk nyelvi összetétele szerint soroltam csoportokba.

Kérdőívemet összesen 291 hallgató töltötte ki, ám közülük csak 245 kérdőívet dolgoztam fel. Ennek oka egyrészt az volt, hogy a svéd kultúrához való kötődés vizsgálatára olyan kérdéseket tettem fel, melyek a médiahasználatra vonatkoztak, és a Svéd Társadalomtudományi Főiskola újságíró hallgatóinak e kérdésekre adott válaszait nem tartottam relevánsnak. Másrészt a Svéd Közgazdasági és Kereskedelmi Egyetemem néhány éve beindul

6 Finnäs, Fjalar: *Elevtillströmningen till svenska grundskolor* Institutet för finlandssvensk samhällsforskning, Rapport nr 30. Vasa, 1996.

az angol nyelvű képzés is, így azon hallgatók válaszait, akik angolul tanulnak – mivel a kutatás egyik lényeges pontja a svéd nyelvű felsőoktatáshoz való kötődés megismerése volt –, szintén nem használtam fel.

A hallgatók megoszlása szülei anyanyelve szerint

Svéd anya+ svéd apa	Svéd anya + finn apa	Finn anya + svéd apa	Finn anya + finn apa
107	41	53	44

Az adatok feldolgozásához három vizsgálati csoportot állítottam fel. Ezek a következők:

- (1) Svéd nyelvűek. N=107
- (2) Kétnyelvűek. N=94
- (3) Finn nyelvűek. N=44

Reprezentativitás

Finnország három svéd nyelvű felsőoktatási intézményében összesen mintegy 10 ezer diák tanul (Åbo Akademi 7000, Svéd Közgazdasági és Kereskedelmi Egyetem 2500, Svéd Társadalomtudományi Főiskola 500). Az utóbbi évek kimutatásai szerint a hallgatók 12-15%-a finn, 40-45%-a kétnyelvű, míg a fennmaradó rész svéd családból származik.⁷

A kutatásban résztvevők a finnországi svéd felsőoktatásban tanuló összes diák hozzávetőleg 2,5%-át teszik ki, nyelvcsoporthoz szerinti eloszlásuk megfelel az országosan tapasztalt arányoknak. A kutatás ezért reprezentatívnak tekinthető.

Adatok

A kérdőívben feltett kérdéseket tematikailag a következő négy kategóriába soroltam: háttérváltozók; az egyetemhez való kötődés; kulturális kötődés; identitás.

⁷ Tandefelt, Marika: *Tänk om... Svenska språknämndens förslag till handlingsprogram för svenskan i Finland*. Forskningscentralen för de inhemska språken, Helsingfors, 2003.

1. Háttérváltozók

Milyen nyelven beszéltek otthon a családban?

	Csak svédül	Többet svédül (de finnül is)	Mindkettőt ugyanannyit	Többet finnül (de svédül is)	Csak finnül
Svéd nyelvűek	89,7	9,3	0,9	0	0
Kétnyelvűek	9,6	22,3	44,7	19,1	4,3
Finn nyelvűek	0	2,3	4,5	15,9	77,3

A táblázatból jól látható, hogy a svéd nyelvű hallgatók családjában túlnyomórészt (90%) kizárólag a svéd nyelvet használják, és csak 10%-uk családja beszél otthon finnül is. A finn nyelvű hallgatók családjainak ezzel szemben egynegyede beszél svéd nyelven is odahaza. A kétnyelvű családok otthoni nyelvhasználata kiegyensúlyozottnak, szimmetrikusnak tekinthető, hiszen a megkérdezettek közel fele mindkét nyelvet ugyanannyit használja odahaza; emellett csaknem ugyanannyian állítják, hogy többet használják otthon a svéd nyelvet, mint ahányan a finnról állítják ugyanezt; a családban csak svédül, illetve csak finnül beszélő kétnyelvűek aránya alacsonynak tekinthető.

Magyarázat: a családon belüli „kétnyelvűség” okai

Felmerül a kérdés, hogyan lehetséges, hogy olyan családokban, ahol mindkét szülő svéd anyanyelvűként van regisztrálva, használják a finn nyelvet is; és fordítva, olyan családokban, ahol mindkét szülő finn anyanyelvűként van regisztrálva, használják a svéd nyelvet is? A jelenségre az szolgálhat magyarázatul, hogy – miként azt már említettük – a hivatalos nyelvi regisztráció nem mond eleget a finn állampolgárok nyelvi identitásáról. Valószínűsíthető, hogy a homogénnek tekintett svéd családban az egyik szülő valójában vegyes házasságból származik, és ezért használja otthon a finn nyelvet is; míg a homogénnek tekintett finn családokban az egyik szülő valójában úgyszintén vegyes házasságból származik, és ezért használja otthon a svéd nyelvet is. Egy sajátos, de jellemző körülmény emellett, hogy azok a finn nyelvűek, akik az 1970-es és 1980-as években kivándoroltak Svédországba, később azonban visszatértek Finnországba, gyakran svéd tanítási nyelvű iskolába írták gyermekeiket, és a svéd nyelvet is használták, használják a családban.⁸

8 Lojander-Visapää, Catharina: Tvåspråkigheten medför problem? *Nya Argus*, 2005/8.

Milyen tanítási nyelvű gimnáziumban tanultál?

	Svéd	Finn	Egyéb
Svéd nyelvűek	96,3	0	3,7
Kétnyelvűek	85,1	13,8	1,1
Finn nyelvűek	31,8	61,4	6,8

A táblázatból jól látható, hogy a svéd nyelvű felsőoktatásban részt vevő hallgatók döntő többsége svéd iskolai háttérrel rendelkezik. A svéd nyelvűek között senki sincs, aki (az általános és) a középiskolát finn nyelven végezte volna, és ugyancsak svéd iskolai háttérrel rendelkezik a legtöbb kétnyelvű hallgató (85%), valamint a finn ajkúak csaknem egyharmada is.

A finn és a kétnyelvű diákok egy része finn nyelven végezte iskoláit. Közülük a kétnyelvűek számára a svéd felsőoktatás és a svéd iskolai környezet komoly szerepet játszhat a svéd nyelvtudás megerősítésében, míg a finn ajkúak számára egyfajta bemelegítő (Sprachbad) program szerepét töltheti be.⁹

A hallgatók egy kisebb hányada egy harmadik nyelven – feltehetőleg angolul – végezte a középiskolát.

2. A svéd nyelvű felsőoktatáshoz való kötődés

Milyen szerepe volt számodra az egyetem/főiskola kiválasztásában a svéd nyelvnek?

	Nagyon nagy	Meglehetősen nagy	Nem olyan nagy	Semmilyen
Svéd nyelvűek	68,2	17,8	12,1	1,9
Kétnyelvűek	25,5	40,4	26,6	7,4
Finn nyelvűek	20,4	36,4	25,0	18,2

A táblázat adataiból jól látszik, hogy a svéd nyelv elsősorban a svéd nyelvű diákok számára volt meghatározó, amikor továbbtanulásuk színéről határoztak. A kétnyelvűek körében 66%, a finn nyelvűeknél 57% azok aránya, akik számára a svéd nyelv „nagyon nagy” vagy „meglehetősen nagy” jelentőséggel bírt az egyetem kiválasztásakor.

Figyelemreméltó emellett, hogy meglehetősen alacsony azon svéd nyelvű és kétnyelvű hallgatók aránya, akik úgy érzik, számukra a nyelv egyáltalán nem játszott szerepet, amikor a továbbtanulásról döntöttek, és ez a válasz a finn ajkú hallgatók körében is csak kevesebb, mint egyötödükre jellemző.

⁹ Tandelfelt: i. m.

Mennyire fontos számodra, hogy svéd tanítási nyelvű egyetemen/főiskolán tanulhatsz?

	Nagyon	Meglehetősen	Nem annyira	Egyáltalán nem
Svéd nyelvűek	61,7	21,5	15,9	0,9
Kétnyelvűek	21,3	43,6	25,5	9,6
Finn nyelvűek	18,2	43,2	22,7	15,9

A táblázat adataiból látható, hogy leginkább a svéd nyelvű diákok számára fontos, hogy az egyetemen/főiskolán svéd nyelven tanulhatnak, 62%-uk számára „nagyon”, 22%-uk számára „meglehetősen” fontos.

A kétnyelvűek körében ez az arány valamivel alacsonyabb; ugyanakkor, ha összevonjuk a „nagyon fontos” és a „meglehetősen fontos” válaszlehetőségek eredményeit, azt látjuk, hogy mind a kétnyelvűek, mind a finn nyelvűek körében 60% fölött van azoknak az aránya, akik számára jelentőséggel bír, hogy az egyetemen/főiskolán svéd nyelven tanulhatnak.

A svéd nyelvűek kevesebb mint 1%-a állítja, hogy számára „egyáltalán nem fontos”, hogy svédül tanulhat, míg a kétnyelvűek körében a válaszadók 10%-a, a finn nyelvűek körében pedig a válaszadók 16%-a állítja ugyanezt.

Mennyire fontos számodra a svéd iskolai környezet?

	Nagyon	Meglehetősen	Nem annyira	Egyáltalán nem
Svéd nyelvűek	59,8	24,3	15,0	0,9
Kétnyelvűek	24,5	41,5	25,5	8,5
Finn nyelvűek	11,4	29,5	38,6	20,5

Mivel mindkét svéd tanítási nyelvű felsőoktatási intézmény finn többségi környezetben található (Helsinkiben a svéd nyelvűek aránya mindössze 6%), jellemző rájuk, hogy svéd egynyelvűségükkel egyfajta nyelvi szigetként működnek. A fenti kérdés azt próbálta megérdeklődni, hogy mit jelent a hallgatók számára az egynyelvű, svéd iskolai környezet.

A svéd ajkú hallgató 60%-a számára „nagyon”, 24%-a számára „meglehetősen” fontos a svéd iskolai környezet, míg a kétnyelvűek 25, illetve 41%-a jelölte be ugyanezeket a válaszlehetőségeket. Érdekesnek tekinthető, hogy a finn ajkú hallgatók 11%-a számára ugyancsak „nagyon fontos”, 30%-uknak pedig „meglehetősen fontos”, hogy az iskolában svéd nyelven, svéd közegben zajlanak mindennapjaik. Természetes ugyanakkor, hogy a finn ajkú hallgatók 40%-ának ez „nem annyira”, 20%-ának pedig „egyáltalán nem”

lényeges. A kétnyelvűeknek 9%-a, míg a svéd nyelvűeknek csak 1% állítja, hogy számára „egyáltalán nem fontos” a svéd iskolai környezet.

Magyarázat: a nyelv szerepe az iskolaválasztás során

A finnországi svéd oktatás egyik sajátos jellemzője, hogy a diákok elenyésző kivétellel tanulmányaik teljes időtartama alatt ugyanazon a nyelven tanulnak. Ez azt jelenti, hogy az a svéd nyelvű, kétnyelvű vagy finn nyelvű diák, akit szülei svéd tanítási nyelvű általános iskolába íratnak, minden valószínűség szerint svéd tanítási nyelvű középiskolában fog továbbtanulni, és svéd tanítási nyelvű egyetemre fog felvételizni. Ezt a jelenséget svédül „stigbundenhet”-nek nevezik, és nemcsak a svéd, hanem a finn, illetve a vegyes családból származó diákokra is egyaránt jellemző.

Catharina Lojander-Visapää finnországi svéd kétnyelvűség-kutató jó részt ezzel indokolja, hogy a nyelv egyfajta „láthatatlan tényezőként” van jelen, amikor a középiskolás diákok kiválasztják, hogy melyik egyetemen szeretnének továbbtanulni, mivel a finnországi svéd gimnáziumok látómezőjében mindenekelőtt a svéd tanítási nyelvű felsőoktatási intézmények szerepelnek.¹⁰

Ezt a körülményt feltétlenül szem előtt kell tartanunk, amikor a hallgatóknak a fenti három kérdésre adott válaszait értékeljük.

Nem tartozik közvetlenül a felsőoktatáshoz, tematikailag mégis ugyan-ebbe a csoportba soroltam az alábbi két kérdést is, melyek a svéd, illetve a finn nyelvhez való kötődést a jövő, az egyetem befejezését követő munkahelykeresés vetületéből közelítik meg.

Mennyire fontos számodra, hogy a munkahelyeden tudd majd használni a svéd nyelvet?

	Nagyon	Meglehetősen	Nem annyira	Egyáltalán nem
Svéd nyelvűek	25,2	43,0	28,0	3,7
Kétnyelvűek	5,3	31,9	43,6	19,1
Finn nyelvűek	25,0	31,8	34,1	9,1

10 Lojander-Visapää, Catharina: Studenternas val av svensk eller finsk språkig utbildning. *Räcker det med svenskan?* Svenska Litteratursällskapet, Helsingfors, 2006.

Mennyire fontos számodra, hogy a munkahelyeden tudd majd használni a finn nyelvet?

	Nagyon	Meglehetősen	Nem annyira	Egyáltalán nem
Svéd nyelvűek	15,9	32,7	39,3	12,1
Kétnyelvűek	8,5	36,2	35,1	20,2
Finn nyelvűek	27,3	27,3	40,9	4,5

A két táblázat adatai meglehetősen kiegyensúlyozottnak, szimmetrikusnak tekinthetők. Megállapíthatjuk ugyanakkor, hogy jóval kevesebb svéd nyelvű hallgató számára fontos (16%), hogy tudja használni majd munkahelyén a finn nyelvet, mint ahány finn nyelvű hallgató (25%) számára fontos, hogy tudja majd használni munkahelyén a svéd nyelvet. Látható emellett, hogy magasabb azon svéd ajkú diákok aránya, akik számára egyáltalán nem fontos, hogy munkahelyükön használhassák a finn nyelvet, mint azok a finn ajkúak, akik azt állítják, számukra egyáltalán nem fontos, hogy munkájuk során svédül is beszélhessenek majd. E jelenség magyarázata elsősorban az lehet, hogy a finn anyanyelvű hallgatók egy jelentős része (egyharmada) svéd nyelven végezte korábbi iskoláit, és ennek következtében feltehetőleg van egy természetes kötődése a svéd nyelvhez; ezzel szemben a svéd hallgatók között egyetlen sincs, aki finn tanítási nyelvű általános iskolába, illetve gimnáziumba járt volna.

A legszembetűnőbb mindazonáltal az, hogy a kétnyelvűek körében mind a svéd, mind a finn nyelvűeknél jóval alacsonyabb azok aránya, akik számára „nagyon fontos”, és jóval magasabb azoknak az aránya, akik számára „egyáltalán nem fontos”, hogy akár a svéd, akár a finn nyelvet használni tudják munkahelyükön. Az „egyáltalán nem fontos” válaszlehetőséget a kétnyelvű diákok körében – három kivételtől eltekintve – mindkét nyelvvel kapcsolatban ugyanazok a hallgatók jelölték be. E rendkívül érdekes jelenség mögött feltehetőleg egyfajta identitásbeli bizonytalanság/labilitás húzódik meg.

Emellett érdekes az is, hogy a finn nyelvű diákok körében 57% azoknak az aránya, akik számára nagyon vagy meglehetősen fontos, hogy munkahelyükön tudják majd használni a svéd nyelvet, és ennél kevesebb, csak 55% azoknak az aránya, akik ugyanezt a két válaszlehetőséget jelölték be a finnel kapcsolatban.

3. Kulturális orientáció

A hallgatók kulturális kötődésének feltérképezése céljából médiahasználati szokásaikra vonatkozó kérdéseket tettem fel. A finnországi svédok azon kevés kisebbségek egyike, akik számára a média teljes spektruma elérhető anyanyelvén.

Finnországban 1000 főre összesen 552,1 napilap esik. Egy tavaly márciusban közzétett felmérés szerint egy átlagos finn állampolgár három napilapot és nyolc hetilapot olvas rendszeresen.¹¹ Svéd nyelven összesen kilenc napilap jelenik meg, melyek együttes példányszáma meghaladja a 142 ezret.¹² Ez azt jelenti, hogy Finnországban csaknem minden második svéd ajkú polgárra esik egy svéd napilap. A finnországi svédekről emellett ismert, hogy finn nyelvű és svédországi újságokat is olvasnak.

Az elektronikus médiumok tekintetében a svéd nyelvű kínálat nem ilyen nagy. Ugyan a finn közszolgálati televízió ötös csatornája svéd nyelvű, a számos finn adóval szemben nehezen tud versenyre kelni. Foghatók természetesen a svédországi adók is, ám ezek elsősorban Svédország lakosságnak, és nem a finnországi svédeknek szólnak.

A rádiók közül svéd nyelvű a Radio Vega és a Radio Extrem, svéd nyelvű regionális rádióadók nincsenek.

A finnországi svédok használatának egyik sajátossága, hogy az egynyelvű svéd családok több rádiót hallgatnak (3 és fél órát), mint a kétnyelvűek (2 és fél órát), a kétnyelvű családokban viszont több TV-t néznek (2 óra 35 perc), mint az egynyelvű svéd családokban (2 óra 20 perc).¹³

A finnországi svédre jellemző, hogy a svéd médiumokhoz való kötődésüket akkor is megőrzi, ha vegyes házasságkötésre kerül sor, jóllehet svéd nyelvű médiahasználatuk ilyenkor felére csökken.¹⁴

Milyen gyakran olvasol svéd nyelven újságot?

	Naponta	Hetente többször	Hetente egyszer	Ritkábban
Svéd nyelvűek	73,8	18,7	3,7	3,7
Kétnyelvűek	40,4	18,1	17,0	24,5
Finn nyelvűek	20,5	18,2	18,2	43,2

11 Finlândiaarnas läsvanor stabila www.tvnytt.fi [2006.03.08.]

12 www.levikintarkastus.fi

13 Nordqvist, Andrea: Tvåspråkiga finlandssvenskars radio och TV-bruk. In Moring T. – Nordqvist A.: *Svenska Medier i Finland Svenska social- och kommunalhögskolan vid, Helsingfors Universitet, Helsingfors, 2002.*

14 Moring, Tom: *Media, language and identity.* Multilingual Matters Ltd, 2007, megjelenés alatt.

Milyen gyakran olvasol finn nyelven újságot?

	Naponta	Hetente többször	Hetente egyszer	Ritkábban
Svéd nyelvűek	23,4	37,4	22,4	16,8
Kétnyelvűek	39,4	40,4	13,8	6,4
Finn nyelvűek	59,1	31,8	6,8	2,3

A táblázatokból jól látszik, hogy a svéd nyelvűek körében magasabb azoknak az aránya, akik mindennap olvasnak svéd napilapot, mint a finn nyelvűek körében azoké, akik mindennap olvasnak finn lapot. Ugyanakkor, ha összeadjuk azoknak az arányát, akik naponta, illetve hetente többször olvasnak anyanyelvükön újságot, megállapítható, hogy ez az arány mind a svéd, mind a finn nyelvűek körében 90% felett van.

A kétnyelvűek hozzávetőleg 40-40%-ban állították, hogy napi rendszerességgel olvasnak finn vagy svéd nyelvű lapot. Figyelemreméltó emellett, hogy míg csaknem egynegyedük ritkábban, mint hetente olvas svéd újságot, a finn újságok tekintetében csak 6%-uk állította, hogy ritkábban, mint hetente olvassa őket.

Milyen gyakran nézel svéd nyelven TV-t?

	Naponta	Hetente többször	Hetente egyszer	Ritkábban
Svéd nyelvűek	27,1	19,6	29,9	23,4
Kétnyelvűek	7,4	24,5	19,1	48,9
Finn nyelvűek	9,1	27,3	25,0	38,6

Milyen gyakran nézel finn nyelven TV-t?

	Naponta	Hetente többször	Hetente egyszer	Ritkábban
Svéd nyelvűek	47,7	29,9	12,1	10,3
Kétnyelvűek	54,3	28,7	7,4	9,6
Finn nyelvűek	68,2	18,2	2,3	11,4

A televízió nézés vonatkozásában kijelenthető, hogy mindhárom nyelvcsoporthoz lényegesen többet néz finn nyelvű TV műsorokat, mint svéd nyelvűeket.

A svéd ajkú hallgatóknak 27%-a néz mindennap svéd TV-műsort, míg 48%-uk naponta néz finn nyelvű műsorokat. Figyelemreméltó emellett, hogy míg egynegyedük csak ritkábban, mint hetente nézi valamelyik svéd csatornát, a finn csatornákról csak 10%-uk állította ugyanezt.

A finn ajkúak közül mindössze 9% néz naponta svéd nyelvű adást, míg mintegy 39%-uk ritkábban, mint hetente teszi ugyanezt. Ezzel szemben csaknem 70%-uk naponta néz finn műsort, és csupán 11%-uk állítja, hogy ritkábban, mint hetente nézi valamelyik finn csatornát.

A kétnyelvűek körében csaknem nyolcszor annyian állították, hogy naponta néznek finn műsorokat, mint akik naponta néznek svéd nyelvű műsorokat. Jellemző emellett, hogy míg a kétnyelvűek fele ritkábban, mint hetente nézi valamelyik svéd csatornát, csupán 10% körükben azok aránya, akik ritkábban, mint hetente néznek finn TV-t.

Milyen gyakran hallgatsz svéd nyelven rádiót?

	Naponta	Hetente többször	Hetente egyszer	Ritkábban
Svéd nyelvűek	17,8	14,0	16,8	51,4
Kétnyelvűek	4,3	6,4	7,4	81,9
Finn nyelvűek	4,5	13,6	18,2	63,6

Milyen gyakran hallgatsz finn nyelven rádiót?

	Naponta	Hetente többször	Hetente egyszer	Ritkábban
Svéd nyelvűek	25,2	42,1	15,9	16,8
Kétnyelvűek	26,6	29,8	20,2	23,4
Finn nyelvűek	25,0	36,4	11,4	27,3

A táblázatok adatai alapján megállapítható, hogy a diákok lényegesen kevesebbet hallgatnak svéd nyelvű rádióműsorokat, mint finn nyelvűeket.

A svéd nyelvű diákok 18%-a naponta, 14%-uk hetente többször hallgat svéd műsort; miközben 25%-uk mindennap, 42%-uk pedig hetente többször hallgat finn rádiót.

A kétnyelvű diákok csaknem 82%-a, a finn nyelvűek 64%-a, míg a svéd nyelvűek 51%-a ritkábban, mint hetente hallgat svéd rádiót. A kétnyelvűekre és a finn nyelvűekre emellett jellemző az is, hogy azok aránya, akik napi rendszerességgel hallgatnak svédül rádiót, 5% alatt van, miközben 27%-uk, illetve 25%-uk naponta hallgat finn műsorokat. További érdekesség még, hogy a kétnyelvűek kevesebbet hallgatnak mind svéd, mind finn rádióműsort, mint a finn ajkúak.

Megjegyzések: médiahasználati sajátosságok

A médiahasználatra adott válaszokból jól látszik, hogy a főiskolai/egyetemi hallgatók körében csak a finnországi svéd sajtó tűnik versenyképesnek a finn

konkurenciával szemben. Ennek oka részben feltehetőleg az, hogy Finnországban a svéd sajtó nagy hagyományokkal rendelkezik (a kilenc svéd napilapból nyolcat a 19. században alapítottak), míg az elektronikus médiumok jóval fiatalabb intézmények. Mint már említettük, foghatók természetesen a svédországi TV csatornák is, ám ezek célközönsége főként Svédország lakossága.

A táblázatok adataiból látható még, hogy a megkérdezettek lényegesen ritkábban hallgatnak rádiót, mint amilyen gyakran újságot olvasnak vagy TV-t néznek, és különösen a finnországi svéd rádióadók iránt alacsony a diákok körében az érdeklődés, aminek oka lehet az is, hogy Finnországban hiányoznak a svéd regionális rádióadók.

4. Az identitás

A kérdőív utolsó két kérdése a nyelvi identitásra vonatkozott.

Melyik nyelven beszélsz szívesebben?

	Svédül	Nincs különbség	Finnül
Svéd nyelvűek	91,6	8,4	0
Kétnyelvűek	44,7	42,6	12,8
Finn nyelvűek	4,5	45,5	50,0

A táblázat adataiból jól látszik, hogy a svéd nyelvűek több mint 90%-a svéd nyelven beszél szívesebben, míg egy kisebb hányaduk számára nem jelent különbséget, hogy melyik nyelvet használja. Egyetlen svéd nyelvű diák sem állította, hogy finnül beszélne szívesebben.

A kétnyelvűek csaknem 13%-a a finn nyelvet használja szívesebben, míg a fennmaradó 87% közel fele-fele arányban oszlik meg azok között, akik svédül beszélnek szívesebben, illetve akik számára nem érznek különbséget a két nyelv között.

Érdekes, hogy a finn nyelvű hallgatók közel 5%-a svéd nyelven beszél szívesebben. 45%-uk számára nem jelent különbséget, ha finnül vagy svédül beszél, míg 50%-uk a finn nyelvet használja szívesebben.

Milyen identitásúnak érzed magad?

	Svéd	Kétnyelvű	Finn
Svéd nyelvűek	89,7	10,3	0
Kétnyelvűek	17,0	80,9	2,1
Finn nyelvűek	0	45,5	54,5

A közvetlenül a nyelvi identitás után érdeklődő kérdés meglehetősen érdekes eredményt hozott. A svéd nyelvű diákok több mint 10%-a kétnyelvűnek érzi magát. A kétnyelvű diákok 17%-a svéd nyelvűnek, alig 2%-a finn nyelvűnek, több mint 80%-a pedig kétnyelvűnek vallja magát. A finn nyelvű – azaz két finn anyanyelvű szülővel rendelkező – diákoknak ugyanakkor csak alig több mint fele vallja magát finn nyelvűnek, míg a többiek kétnyelvűnek (!) érzik magukat.

Megjegyzések: kétnyelvűség – két értelmezés

Amióta Finnországban általánossá vált a „kétnyelvű” kifejezés használata, a szó jelentését sokan félreértelmezik. Míg egyesek pusztán nyelvtudást, két nyelvben való jártasságot értenek rajta, mások számára a fogalom a nyelvi identitás egy formáját, tulajdonképpen kettős nyelvi azonosságtudatot jelent.¹⁵ Feltehetőleg ez a fogalomzavar áll a háttérben annak, hogy olyan diákok, akiknek mindkét szülője svéd anyanyelvű, a családban csak a svéd nyelvet használják, és svéd iskolába jártak, kétnyelvűnek vallják magukat, illetve, hogy olyan diákok, akik egynyelvű finn családból származnak, ugyancsak kétnyelvűnek vallják magukat.

Összegzés

1. A svéd nyelvűek

A három vizsgált nyelvcsoporthoz leghomogénebbnek a svéd nyelvű hallgatók csoportja tekinthető. 96%-uk svéd iskolai háttérrel rendelkezik, és 90%-uk családja kizárólag a svéd nyelvet használja odahaza. Több mint 80%-uk számára „nagyon” vagy „meglehetősen” fontos, hogy svéd egyetemen, svéd nyelven és svéd iskolai környezetben tanul, s 60%-uk számára nagyon vagy meglehetősen fontos, hogy munkahelyén tudja majd használni a svéd nyelvet. Mintegy 93%-uk naponta vagy hetente többször olvas svéd újságot, s bár a svéd nyelvű TV-, illetve rádióműsorok iránti érdeklődésük alacsonyabb, ez feltehetőleg inkább a médiakínálattal, mintsem nyelvi orientációjukkal áll összefüggésben.

Bár 9%-uk számára nem jelent különbséget, hogy svédül vagy finnül beszél, 10%-uk pedig kétnyelvűnek vallja magát, erre befolyással van a kétnyelvűséggel kapcsolatos, már említett fogalomzavar. Ezt megerősíteni látszik az a tény is, hogy azok közül a svéd nyelvűek közül, akik kétnyelvűnek érzik

¹⁵ Lojander-Visapää: Tvåspråkigheten medför problem? Id. kiad.

magukat, mindössze egy hallgató családja használja otthon a finn nyelvet is – míg a többi 10 svéd nyelvű hallgató, akinek családjában finnül is beszélnek, a svéd nyelvet használja szívesebben, és identitását tekintve svéd nyelvűnek vallja magát.

2. A kétnyelvűek

A kétnyelvű diákok 85%-a svéd iskolai háttérrel rendelkezik, és 77%-uk családja otthon vagy ugyanannyit használja a két nyelvet, vagy svédül beszél többet. Több mint 60%-uk számára „nagyon” vagy „meglehetősen” fontos, hogy svéd egyetemen, svéd nyelven és svéd iskolai környezetben tanul. 45%-uk számára nagyon vagy meglehetősen fontos, hogy munkája során használni tudja a finn nyelvet, és csak 37%-uk érzi ugyanígy a svéd nyelvvel. Ugyanakkor meglepően magas körökben azok aránya, akik számára egyáltalán nem fontos egyik nyelv munkahelyi használata sem.

Médiahasználatukra a televízióval és a rádióval kapcsolatban az erős, míg az újságolvasással kapcsolatban az enyhe finn nyelvű túlsúly jellemző. E mögött minden bizonnyal nem tudatos nyelvválasztás áll, hanem sokkal inkább az a körülmény, hogy a finn médiakínálat lényegesen sokszínűbb a finnországi svédnél. Mindazonáltal 59%-uk naponta vagy hetente többször olvas svéd újságot, 32%-uk naponta vagy hetente többször néz svéd nyelvű tv műsort, míg 11%-uk naponta vagy hetente többször hallgatja valamelyik svéd rádióadót.

A kétnyelvűek 45%-a svédül beszél szívesebben, 43%-uk nem érez különbséget a két nyelv között, s csupán 13% azon kétnyelvűek aránya, akik finnül beszélnek szívesebben. Utóbbi csoporton belül 50–50%-ban oszlanak meg azok, akik svéd, és akik finn iskolai háttérrel rendelkeznek.

Identitását tekintve az összes kétnyelvű 17%-a svéd, 81%-a kétnyelvű, és mindössze 2%-a finn nyelvűnek vallja magát. Jellemzője, hogy azok, akik identitásukat tekintve svéd nyelvűnek érzik magukat, minden esetben svéd iskolai háttérrel rendelkeznek, akik pedig finn nyelvűnek érzik magukat, minden esetben finn iskolai háttérrel rendelkeznek. Emellett a magukat svéd nyelvűnek érzők között egyetlen hallgató sincs, akinek családjában a finn nyelvet többet használnák, mint a svédet; a magukat finn nyelvűnek érzők között pedig egyetlen sincs, akiknek családjában többet használnák a svéd nyelvet, mint a finnt.

3. A finn nyelvűek

A finn ajkú diákok egyharmada svéd iskolai háttérrel rendelkezik, 23%-ukra pedig jellemző, hogy a svéd nyelvet is használja a családban (utóbbi arra utal, hogy bár egyik vagy akár mindkét szülője finn anyanyelvűként van regisztrálva, valószínűleg vegyes családból származik). 57%-a számára a svéd nyelv nagyon vagy meglehetősen fontos szerepet játszott a továbbtanulás színhelyének kiválasztásában; 60%-uk számára nagyon vagy meglehetősen fontos, hogy svéd nyelven tanulhat; míg 41%-uk számára ugyancsak nagyon vagy meglehetősen fontos a svéd iskolai környezet. 57% azon finn nyelvű hallgatók aránya, akik számára nagyon vagy meglehetősen fontos, hogy munkahelyükön tudják majd használni a svéd nyelvet, és ennél kevesebb, csak 55% azok aránya, akik ugyanezt a két válaszlehetőséget jelölték be a finn nyelvvel kapcsolatban.

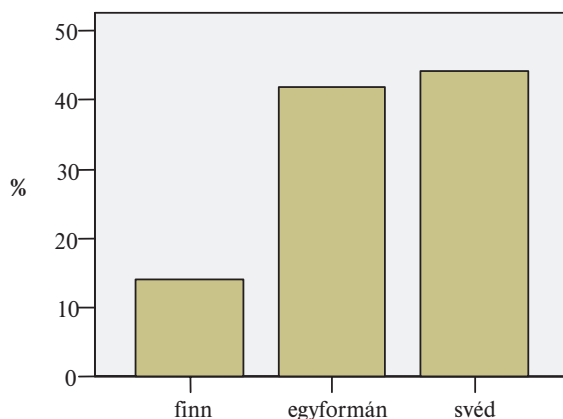
Bár médiahasználatukra a finn túlsúly jellemző, figyelemreméltó, hogy 39%-uk naponta vagy hetente többször olvas svéd újságot, 36%-uk naponta vagy hetente többször néz svéd nyelvű tv műsort, míg 18%-uk naponta vagy hetente többször hallgatja valamelyik svéd rádióadót.

46%-uk egyformán szívesen beszél mind svédül, mind finnül, és az identitás tekintetében ugyancsak 46%-uk kétnyelvűnek érzi magát. (A két csoport csak részben, 50%-ban fedi egymást.)

Korrelációs vizsgálat

Felmerül a kérdés, hogy a kétnyelvű hallgatók körében a családban használt nyelv és az a nyelv, amelyen korábbi iskoláikat végezték – mint háttérváltozók – mennyire befolyásolják azt, hogy melyik nyelven beszélnek szívesebben, illetve milyen identitásúnak vallják magukat. Ennek vizsgálatához Spearman-féle korrelációs mérést végeztem.

Bár kutatásomban 94 kétnyelvű hallgató szerepelt, a korrelációs vizsgálatban csak azt a 93-at vontam be, akik svéd vagy finn iskolai háttérrel rendelkeznek (egy hallgató angol tanítási nyelvű iskolába járt).

Melyik nyelven beszélsz szívesebben?

A korrelációs vizsgálat azt mutatta, hogy mind a családban használt nyelv, mind a gimnázium tanítási nyelve befolyásolja, hogy a hallgató melyik nyelven beszél szívesebben. A családban használt nyelv esetében $r=0,393$, a középiskola nyelve esetében $r=0,453$ a korrelációs együttható, a korreláció mindkét esetben szignifikáns.

Korrekcó

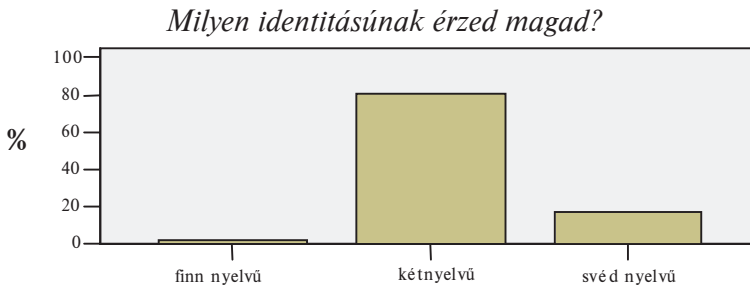
		A családban használt nyelv	Melyik nyelven beszélsz szívesebben
A családban használt nyelv	Spearman Correlation	1	,393**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	93	93
Melyik nyelven beszélsz szívesebben	Spearman Correlation	,393**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	93	93

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

Korrekcó

		A gimnázium tanítási nyelve	Melyik nyelven beszélsz szívesebben
A gimnázium tanítási nyelve	Spearman Correlation	1	,453**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	93	93
Melyik nyelven beszélsz szívesebben	Spearman Correlation	,453**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	93	93

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

A korrelációs vizsgálat azt mutatta, hogy mind a családban használt nyelv, mind a gimnázium tanítási nyelve befolyásolja, hogy a hallgató milyen identitásúnak érzi magát. A családban használt nyelv esetében $r=0,459$, a középiskola nyelve esetében $r=0,283$ a korrelációs együttható, a korreláció mindkét esetben szignifikáns.

Korrekcó

		A családban használt nyelv	Milyen identitásúnak érzed magad?
A családban használt nyelv	Spearman Correlation	1	,459**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	93	93
Milyen identitásúnak érzed magad?	Spearman Correlation	,459**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	93	93

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

Korrekcó

		A gimnázium tanítási nyelve	Milyen identitásúnak érzed magad?
A gimnázium tanítási nyelve	Spearman Correlation	1	,283**
	Sig. (2-tailed)		,004
	N	93	93
Milyen identitásúnak érzed magad?	Spearman Correlation	,283**	1
	Sig. (2-tailed)	,004	
	N	93	93

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

Néhány további megfigyelés

1. A kutatás egyik legérdekesebb eredményének az tekintető, hogy kiderült, a finn nyelvű hallgatók mind a svéd, mind a finn nyelvű elektronikus médiumokat többet használják, mint a kétnyelvűek. Figyelemreméltó emellett, hogy a finn ajkúak jövőbeli munkahelyük vonatkozásában is jobban ragaszkodnak mind a svéd, mind a finn nyelvhez, mint a kétnyelvűek csoportjának tagjai. A kétnyelvűek körében ezenkívül feltűnően magas (20%) azok aránya, akik számára egyáltalán nem fontos, hogy munkájuk során majd használni tudják akár a finn, akár a svéd nyelvet. E sajátos jelenség oka feltehetőleg egyfajta, a nyelvi identitásban jelen lévő bizonytalanságban keresendő.

2. A finn ajkúakról kiderült, hogy – különösen a svéd iskolai háttérrel rendelkezők – jelentős mértékben integrálódnak a finnországi svéd társadalomba, kultúrába. Erre bizonyítékként nemcsak svéd nyelvtudásuk szolgálhat, hanem az is, hogy a svéd nyelv fontos számukra jövőbeli munkahelyük és médiahasználatuk szempontjából is, és a svéd nyelvű oktatás jelentősen alakította identitásukat is.

3. Az oktatás és az identitás kapcsolatának vizsgálata szempontjából érdekes összehasonlítani jelen kutatás eredményeit egy 2006 őszén finnországi svéd gimnáziumokban végzett felmérés eredményeivel.¹⁶ Ha a főiskolai és egyetemi hallgatók között végzett kutatásban résztvevők közül csak azok válaszait vesszük figyelembe, akik svéd gimnáziumba jártak,¹⁷ és összevetjük őket a finnországi svéd gimnáziumokban kapott adatokkal, az alábbi eredményt kapjuk:

Milyen identitásúnak érzed magad?

	Svéd nyelvű	Kétnyelvű	Finn nyelvű
Svéd nyelvű gimnazisták	68,7	31,3	0
Svéd nyelvű egyetemisták	90,3	9,7	0
Kétnyelvű gimnazisták	10,6	80,5	8,8
Kétnyelvű egyetemisták	19,3	80,7	0

16 Vincze László: Kétnyelvűség, oktatás és nyelvi identitás Finnországban. *Modern nyelvoktatás*, 2007/1.

17 Mivel célunk az volt, hogy az anyanyelvi oktatás identitásformáló szerepét a svéd oktatási rendszer két fázisában hasonlítsuk össze, ezekben a táblázatokban nem szerepelnek a finn vagy angol gimnáziumban végzett hallgatók adatai.

Svéd nyelvű gimnazisták	N1=99
Svéd nyelvű egyetemisták	N2=103
Kétnyelvű gimnazisták	N3=113
Kétnyelvű egyetemisták	N4=83

A táblázatok adatai szerint mind a svéd nyelvűekre, mind a kétnyelvűekre jellemző, hogy az egyetemisták nagyobb arányban rendelkeznek svéd nyelvű identitással, mint a gimnazisták, s míg a kétnyelvű gimnazisták 9%-a finn nyelvűnek vallotta magát, a kétnyelvű egyetemisták között erre egyáltalán nem volt példa. Valószínű, hogy a fiataloknak életkoruk változásával nemcsak személyiségük, hanem identitásuk is fejlődik. Ugyanakkor az a körülmény, hogy mind a svéd nyelvűek, mind a kétnyelvűek csoportjánál van eltérés a gimnazisták és az egyetemisták identitása között, és ez az eltérés mindkét esetben azonos irányú, okot ad feltételezni, hogy a nyelvi identitás az oktatás *teljes folyamata alatt* alakul, és hogy a kisebbségi nyelvű általános iskolai, középiskolai és felsőfokú oktatás egyaránt szerepet játszik a kisebbségi identitás alakításában.

Záró gondolatok

Bár a kisebbségi felsőoktatás célja mindenekelőtt természetesen az, hogy biztosítsa a kisebbségi szakemberek képzését a felsőfokú végzettséget igénylő pályákon, kétségtelen, hogy társadalmi következményei sem elhanyagolhatóak.

Finnországban a svéd felsőoktatási intézmények nagymértékben hozzájárultak és hozzájárulnak ahhoz, hogy a svédek a mai napig meg tudták őrizni társadalmi presztízsüket, illetve, hogy a finn társadalmi élet gyakorlatilag minden területén jelen tudnak lenni. A finnországi svéd értelmiség képzése ugyanakkor továbbgyűrűzik a társadalomban is, növelve a kulturális fogyasztók számát: noha Finnországban csak kevesebb, mint 300 ezer svéd él, hat svéd nyelvű színház működik, a svéd nyelven kiadott napilapok összes példányszáma meghaladja a 140 ezret, és rendkívül jelentős a svéd nyelvű könyvkiadás is.

A Svéd Társadalomtudományi Főiskola és a Svéd Közgazdasági és Kereskedelmi Egyetem hallgatói körében végzett kutatás mindezekon túl azt mutatta, hogy a kisebbségi nyelvű felsőoktatásnak az identitás alakításában is lehet szerepe.

Mindezek miatt a finnországi svéd felsőoktatás számos más kisebbség számára is vonzó és biztató példának tekinthető.